

เหตุการณ์อาจเกี่ยวกับวิกฤตการณ์ ร.ศ. 112

โดย Min Sen Concept (นานาสาระ) 21 มิถุนายน 2566

ก่อนจะเกิดเหตุการณ์ใด ๆ ในประเทศใดประเทศหนึ่ง มักจะมีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ต่าง ๆ บนพื้นที่โลก และมักเกี่ยวพันทั้งทางด้านเทคโนโลยี การปกครอง ระบบเศรษฐกิจและสังคม ในแต่ละพื้นที่ บทความนี้จึงพยายามนำเหตุการณ์ที่เห็นว่าอาจเกี่ยวเนื่องมาร้อยเรียงก่อนและหลังประมาณ 100 ปี ในช่วง ร.ศ.112 มาให้เห็นความสัมพันธ์ ซึ่งอาจจะมีหรือไม่มีความสัมพันธ์กันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นกับผู้อ่านจะพิจารณา

พ.ศ. 2331 มีการประดิษฐ์เรือกลไฟลากจูงเป็นผลสำเร็จ โดยวิลเลียม ซีมิงตัน แต่อาจเป็นแนวคิดของโรเบิร์ต ฟุลตัน

พ.ศ. 2340 รัสเซีย เดินทางเชื่อมไซบีเรีย และพร้อมมาติดต่อกับญี่ปุ่น อังกฤษเข้ามาแทนที่ สเปนและโปรตุเกส และพยายามติดต่อกับญี่ปุ่น อเมริกาต้องการติดต่อกับญี่ปุ่นเพราะเรือหาปลาวาฬ ต้องมานำน้ำแปซิฟิกภาคเหนือ และติดต่อซื้อขายสินค้ากับจีน เพื่อรับน้ำและถ่านหิน

พ.ศ. 2343 มีการเปิดตัวทดลองตอร์ปิโดใต้น้ำ และเรือตอร์ปิโด ให้แก่ผู้ว่าจ้าง คือ นโปเลียน และได้ทำการทดลองในปี 2343

พ.ศ. 2364 อังกฤษส่ง John Crawford มาเจรจาเรื่องไทรบุรี ขอให้ไทยถอนทัพจากไทรบุรี ให้สุลต่านมาปกครองดั้งเดิม (เจ้าพะยานนครศรีธรรมราช ยกไปตีไทรบุรี สุลต่านหนีไปปีนัง ไทยไม่ตาม เพราะไม่ยอมมีเรื่องกับอังกฤษ) และการค้าสยาม แต่ไม่สำเร็จ

พ.ศ. 2369 สนธิสัญญา Burney Treaty สนธิสัญญาทางพระราชไมตรี และการพาณิชย์ฉบับแรกของไทยกับประเทศตะวันตก ในรัตนโกสินทร์ โดยไม่ให้อังกฤษตั้งกงสุล และกฎหมายอังกฤษมาใช้ไทย (โดย กรมหมื่นสุรินทรรักษ์) และให้มีการค้าขายตามธรรมเนียมไทย เรือที่เข้ามาต้องคอยที่สันดอนปากแม่น้ำก่อน เพื่อตรวจสอบสินค้า

พ.ศ. 2376 มีการพยายามให้สร้างสถานกงสุล เฮนรี เบอร์นี และเอ็ดมันด์ โรเบิร์ตส์ พยายามชักจูง ร 3 ให้ตกลงก่อสร้างสถานกงสุล แต่ไม่สำเร็จ

พ.ศ.2389 ค.ศ. 1846 รัสเซียใช้เครื่องจักรในการขุดเจาะครั้งแรกที่เมืองบากู ใน คอเคซัสเหนือ ริมทะเลแคสเปียน ปัจจุบันเป็นเมืองหลวงของอาเซอร์ไบจาน

1872 เปิดประมุลทุ่งน้ำมันให้นักลงทุนทั่วไป ซึ่งทำกำไรถึง 14-15%

1873 มีโรงกลั่นน้ำมันในบากูถึง 50 โรง บากูเจริญเต็มที่ในปี 1873-1920 เป็นแหล่งผลิตน้ำมันใหญ่ของโลกทัดเทียมสหรัฐ โดยมี 3 ตระกูลสำคัญ คือ

- 1) ลูกชายอัลเฟรด โนเบล เข้ามาพัฒนาสร้างเรือบรรทุกน้ำมัน
- 2) นายธนาคารรอธไชลด์จากฝรั่งเศส ตั้งสมาคมอุตสาหกรรมและการค้าแคสเปียน-ทะเลดำ ทำให้บากูกลายเป็นศูนย์กลางการเงินโลก และเปิดตลาดหลักทรัพย์
- 3) มาร์คัส แชมวอล ผู้ก่อตั้งน้ำมันเชลล์ เป็นเจ้าของเรือบรรทุกน้ำมัน 30 ลำ และขอน้ำมันกว่า 340แห่งจากบากูถึงเชียงใหม่ 1907 ร่วมกับ Royal Dutch เป็น Royal Dutch Shell

พ.ศ.2393 เทวาน์เซ่น แฮร์ริส ทูตอเมริกัน ส่งเอกสารให้ใช้กองเรือรบ กินน้ำลึกไม่เกิน 16 ฟุต 2-3 ลำมาเดือนตุลาคม ยิงปืนใหญ่ เพื่อเปิดให้ไทยยอมทบทวนสนธิสัญญา เช่นที่ทำกับญี่ปุ่น ในปี 2397

พ.ศ. 2397 นายพลเรือจัตวา แมทธิวซี เปอร์รี นำเรือกลไฟรบเข้าเมืองเอโดะ บังคับให้ญี่ปุ่นเปิดประเทศ

โชกุนขอฟังความเห็นจากจักรพรรดิ และไดเมียว ซึ่งได้ความเห็นให้รบกับฝรั่ง แต่รัฐบาลโตกุงา

มองเห็นว่าสู้ไม่ไหว จึงทำสัญญาเปิดเมืองทำให้นาเรือเข้าได้ 2 เมือง

โดยสนธิสัญญาคองบอง โดยอาศัยสนธิสัญญานานกิงเป็นต้นแบบ พ.ศ. 2398 สัญญาการค้าระหว่างไทย และสหราชอาณาจักร ที่เรียกว่า Bowring Treaty เมื่อ 18 เมย 2398 โดย Sir John Bowring ราชทูต เป็นการให้การค้าเสรีในกรุงเทพฯ มีกงสุล อังกฤษ และมีสิทธิสภาพนอกอาณาเขต และให้ชาวอังกฤษถือครองที่ดินในสยามได้ โดย คล้ายสนธิสัญญานานกิง ทำให้มีการส่งข้าว เกลือ และปลาออก (ข้าวเป็นสินค้าที่ต้องการของ ต่างประเทศ)

พ.ศ. 2414 ร ๕ เสด็จประพาสสิงคโปร์ และชวา แต่มีพระราชประสงค์จะเสด็จเยือนยุโรป แต่ถูก ทัดทานจาก สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ต่อมาเจ้าพระยาอภัยราชาสยามานุกุลกิจ (Gustave Rolin-Jaequemyns) ที่ปรึกษาชาวเบลเยียม กราบทูลเสนอแนะผ่านกรมหลวงเทเว วงศ์โรปการให้ ร ๕ เสด็จประพาสยุโรป ก่อนเหตุการณ์ ร.ศ. 112

พ.ศ. 2433 พระเจ้าชาร์นิโคลัสที่ 2 เสด็จมาเยือนสยาม เมืองครั้งที่ดำรงพระยศเป็น มกุฎราชกุมาร เมื่อวันที่ 20-24 มีนาคม และได้ทรงชักชวนให้ ร ๕ ส่งพระราชโอรสไปศึกษาใน ประเทศรัสเซีย โดยพระองค์ยินดีจะอุปการะเสมือนพระญาติวงศ์ แห่งราชวงศ์โรมานอฟ

พ.ศ. 2436 ร ๖ เสด็จไปศึกษาต่อในหลักสูตรภาษาลาติน และเรขาคณิต ณ ประเทศอังกฤษ เมื่อพระชนมายุ 12 พรรษาเศษ

พ.ศ. 2437 เกิดวิกฤตการณ์ ร.ศ. 112 ทำให้สยามเสียดินแดนมากที่สุดเท่าที่มีการเสียดินแดน ให้ชาติตะวันตก

พ.ศ. 2439 มีพระราชหัตถเลขา ถึง สมเด็จ ฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อวันที่ 18 มกราคม ชี้ให้เห็นว่า แนวพระราชดำริในการเสด็จประพาสยุโรป ประกอบด้วย การสร้างสัมพันธไมตรีอัน ดี ความพยายามให้มีการปกครองที่เสมอกัน และเพื่อส่งเสริมสัมพันธไมตรีให้ประเทศไทยเป็น ที่รู้จักของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป เป็นการสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกของไทยในสายตาของ ยุโรป ซึ่งอาจมีประโยชน์ทางการเมืองแก่ประเทศไทยในอนาคต รวมถึงเพื่อการผ่อนคลาย ความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างไทยกับฝรั่งเศส

เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ เสด็จไปศึกษาในประเทศอังกฤษ เลาเรียนภาษาอังกฤษ เพื่อพระชนมายุ 14 พรรษา

พ.ศ. 2440 เรือพระที่นั่งจักรีออกจากท่าราชวรดิษฐ์ เมื่อวันที่ 7 เมษายน และครั้งนี้ ร ๕ ได้เข้า เฝ้าพระเจ้าชาร์นิโคลัสที่ 2 พร้อมฉายพระรูปเพื่อไปตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์แทบทุกฉบับในยุโรป และพระองค์ทรงเห็นว่าชนบประเพณีและการแต่งกายแบบฝรั่งถือเป็นบรรทัดฐานของผู้ที่เจริญ แล้วในมุมมองตะวันตก และจะเป็นที่ยอมรับจากชนชาติยุโรป มีการจัดเตรียมขบวนเสด็จให้ สอดคล้องกับวัฒนธรรมยุโรป การแต่งกาย การใช้ภาษา และการปฏิบัติพระองค์ตามธรรมเนียม ตะวันตก เป็นการแสดงออกซึ่งความเป็นผู้รู้ และสะท้อนทัศนคติที่มีความเป็นอิสระ ฉลอง พระองค์และเครื่องแบบผู้ติดตาม มีการติดแถบ ปักลวดลายบนเสื้อ เพื่อบ่งบอกลำดับยศ และ ระบุลักษณะของถุงเท้า สายสะพาย หมวกและรองเท้า มีการเตรียมพิธีการทางการทูตเป็น เวลานาน โดยดรัสเป็นภาษาอังกฤษ และกำหนดขบวนผู้ติดตามไม่มาก (35 คน) เพื่อไม่ให้ สิ้นเปลืองเป็นภาระของประเทศที่ไปเยือน โดยเสด็จเยือน 13 ประเทศ คือ อิตาลี

สวีเดน เดนมาร์ก อังกฤษ เบลเยียม เยอรมนี ฮอลันดา ฝรั่งเศส สเปน และโปรตุเกส ใช้เวลาเดินทาง 5 สัปดาห์กว่าจะถึงเวนิส

พ.ศ. 2441 ร ๕ มีรับสั่งให้ส่ง เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ เข้าศึกษาโรงเรียนนายร้อยมหาดเล็กตาม พระราชประสงค์ของจักรพรรดินิโคลัสที่ 2 แห่งรัสเซีย ในเดือนมิถุนายน โดยมีนายพุ่ม สาคร ตามเสด็จไปร่วมเรียน และทรงเสด็จกลับมาเยี่ยมไทยในปี 2442 และกลับไปศึกษาต่อในปี 2443-2445 จนจบการศึกษา โดยทำคะแนนได้สูงสุดเป็นประวัติการณ์ของโรงเรียน ได้รับการ

จารึกไว้บนแผ่นศิลาอ่อนของโรงเรียนและได้บรรจุเป็นทหารมาประจำกรมทหารม้าสุสซาร์ และไปศึกษาต่อที่โรงเรียนทหารฝ่ายเสนาธิการอีก 2 ปี พร้อมนายพุ่ม และทรงสอบได้ที่ 1 อีก จึงได้เป็นพันเอกพิเศษในกองทัพบกกรีซเซีย และได้เสด็จกลับสยามในปี 2449

พ.ศ. 2450 ร ๕ เสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 2 ส่วนพระองค์ และไปลงพระนามเป็นสัตยาบันในสนธิสัญญากับฝรั่งเศสที่กรุงปารีส เพื่อแลกดินแดนจันทบุรี และตราด กับพระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณ เนื่องจากเมืองดังกล่าวมีชาวเขมรอาศัยเป็นจำนวนมาก และยอมให้ชาวตะวันตกออกในบังคับฝรั่งเศสอยู่ในอำนาจศาลไทย และยอมถอนทหารออกจากเมืองจันทบุรี

พ.ศ. 2460 เกิดปฏิวัติเดือนกุมภาพันธ์ ในกรุงเทพฯ ไตรภราดรโค่นรัฐบาลชั่วคราวรัสเซีย และให้อำนาจแก่ชาวโซเวียตท้องถิ่นซึ่งมีบอลเชวิคเป็นผู้นำ และมีการสถาปนาสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต และเกิดสงครามกลางเมืองตั้งแต่ พ.ศ. 2460-2465 และในปีนี้เกิดปฏิวัติสังคมนิยมแห่งเดือนตุลาคมอันยิ่งใหญ่ หรือการปฏิวัติบอลเชวิค เป็นการยึดอำนาจรัฐในกรุงเทพฯ เมื่อ 17 พฤศจิกายน ตามปฏิทินเกรโกเรียน แต่ปฏิทินจูเลียนจะตรงกับ 25 ตุลาคม และมีการจัดระเบียบกองทัพ กำลังองครักษ์แดงบอลเชวิค ภายใต้คณะกรรมการปฏิวัติทหาร ยึดที่ทำการรัฐบาลวันที่ 24 ตุลาคม 2560 และรุ่งขึ้นก็ยึดพระราชวังฤดูหนาว

แต่สำหรับบเรื่องดินปืนนี้ อาจจะยาวไกลกว่านั้น เนื่องจากเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่เปลี่ยนโลก ในการเป็นเชื้อจุดไฟ และใช้ในการทำสงครามระยะไกลขึ้น เช่น ปืน และปืนใหญ่ การค้นพบดินปืน มาจากชาวจีน ที่ไม่สามารถกำหนดช่วงเวลาแน่ชัด จากความเชื่อเรื่องยาอายุวัฒนะ ด้วยการเล่นแร่แปรธาตุเพื่อหายา เป็นการนำดินประสิว กำมะถัน ผสมกับดินเหนียวในอัตราส่วนที่เหมาะสม ให้ความร้อนเกิดปฏิกิริยาได้ผงสีม่วง และผงนี้ให้อานุภาพการระเบิดที่รุนแรงได้

ติดตามเรื่องราวอื่น ๆ ได้จาก www.minsenconcept.com